

Informacja na temat realizacji
Programu Rozwoju Obszarów
Wiejskich na lata 2007-2013

STR. | III |

Dobre praktyki. Przykłady
zrealizowanych projektów

STR. | IX |

Tabelaryczne dane o realizacji
PROW na lata 2007-2013

STR. | XI |

PROW *Wieści*

INFORMACJA DOTYCZĄCA PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013

4/2013

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie.

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach pomocy technicznej
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Publikacja opracowana w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

WAŻNE INSTYTUCJE DLA PROW 2007-2013

INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA:
MINISTER ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
<http://www.minrol.gov.pl>

JEDNOSTKA CERTYFIKUJĄCA:
GENERALNY INSPEKTOR KONTROLI SKARBOWEJ

Ministerstwo Finansów
<http://www.mf.gov.pl>

AGENCJA PŁATNICZA:

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
<http://www.arimr.gov.pl>

PODMIOTY WDRAŻAJĄCE:
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
<http://www.arimr.gov.pl>

Agencja Rynku Rolnego
<http://www.arr.gov.pl>

Samorzędy Województw:

Dolnośląskie: www.umwd.dolnyślask.pl
Kujawsko-Pomorskie: www.kujawsko-pomorskie.pl
Lubelskie: www.lubelskie.pl
Lubuskie: www.lubuskie.pl
Łódzkie: www.lodzkie.pl
Małopolskie: www.malopolskie.pl
Mazowieckie: www.mazovia.pl
Opolskie: www.umwo.opole.pl
Podkarpackie: www.umwp.podkarpackie.pl
Podlaskie: www.wrotapodlasia.pl
Pomorskie: www.woj-pomorskie.pl
Śląskie: www.slaskie.pl
Świętokrzyskie: www.sejmik.kielce.pl
Warmińsko-Mazurskie: www.wrota.warmia.mazury.pl
Wielkopolskie: www.umww.pl
Zachodniopomorskie: www.wzpz.pl

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
www.fapa.com.pl

1. Informacja na temat realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	_____ III
2. Aktualności	_____ VI
3. Przedstawiamy przykłady projektowanych działań PROW 2014-2020	_____ VIII
4. Dobre praktyki. Przykłady zrealizowanych projektów	_____ IX
5. Tabelaryczne dane o realizacji PROW na lata 2007 -2013	_____ XI

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością przedstawiamy Państwu czwarty w tym roku numer elektronicznego pisma PROWieści. W numerze tym, w krótkiej formie przedstawiono między innymi:

- informację o realizacji PROW 2007-2013,
- relacje ze spotkań Kierownictwa Ministerstwa w sprawach przyszłości WPR,
- komunikat o konsultacjach projektu PROW 2014-2020,
- przykłady zrealizowanych projektów - „Dobre praktyki”,
- szczegółowe dane o realizacji PROW na lata 2007 -2013.

Polecamy Państwu w szczególności informację dotyczącą przygotowania do wdrażania podejścia Leader po 2013 r.

PROWieści zamieszczane są na stronach internetowych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl oraz Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich www.ksow.gov.pl, a informacja o jego wydaniu rozsyłana jest drogą elektroniczną do części beneficjentów PROW, partnerów KSOW oraz instytucji i osób zajmujących się rozwojem obszarów wiejskich w Polsce. Mamy nadzieję, że informacja o realizacji PROW 2007-2013 i rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie działań programu i zapewni lepszą dystrybucję informacji o efektach realizacji tych instrumentów obecnego programu oraz przyczyni się do sprawnego przeprowadzenia procesu konsultacji PROW 2014-2020.

Jesteśmy przekonani, że dostępność in-

formacji o zmianach w poszczególnych działaniach PROW 2007-2013 i organizowanych spotkaniach, konferencjach, szkoleniach, konkursach, seminariach będzie sprzyjać także urzeczywistnieniu się zasady partnerstwa oraz nowoczesnego, efektywnego sposobu wymiany informacji i pozyskiwania wiedzy.

Zapewnienie wszystkim podmiotom, współpracującym w obszarze rolnictwa i rozwoju wsi doświadczeń i umożliwienie wymiany doświadczeń związanych z rozwojem obszarów wiejskich pozwala na podejmowanie trafnych decyzji, zarówno przez inwestorów jak i administrację publiczną, na wszystkich poziomach zarządzania.

Zachęcamy do lektury i współpracy przy redakcji „PROWieści”.

Redakcja „PROWieści”

Informacja na temat realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

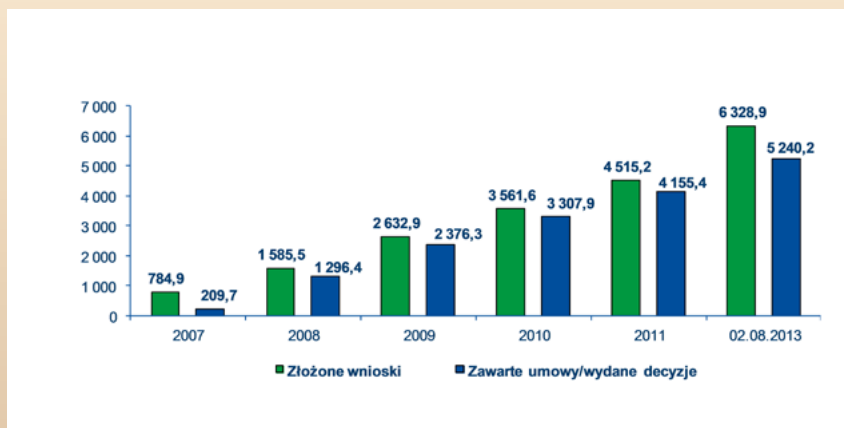
Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich jest wdrażany w Polsce od 2007 roku. Łączna kwota środków przeznaczonych na realizację działań w ramach PROW 2007-2013 wynosi ponad 17 mld euro. W 2010 roku całkowita alokacja dla Programu została zwiększona o prawie 170 mln euro. Środki te mogły być przeznaczone przez kraje członkowskie wyłącznie na realizację projektów z zakresu restrukturyzacji produkcji mleka, gospodarki wodnej, pozyskiwania energii odnawialnej, internet szerokopasmowy, czy też na finansowanie bioróżnorodności. Główne zadanie realizowanego programu to wspieranie modernizacji i wzrostu konkurencyjności sektora rolno-spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich. W ramach czterech osi realizowane są 22 działania oraz pomoc techniczna. Duża część z nich adresowana jest do rolników i producentów rolnych.

Najnowsze dane o realizacji PROW 2007-2013.

Przebieg programu monitorowany jest na bieżąco. Do 2 sierpnia 2013 r., w ramach realizacji PROW 2007 - 2013 beneficjenci złożyli już łącznie prawie 6,33 mln wniosków. Zawarto ponad 5,24 mln umów/decyzji na kwotę stanowiącą 87,1 % całości alokacji dla Programu. Sukcesywny wzrost liczby złożonych wniosków i wydanych decyzji obrazuje

Wykres 1. Liczba złożonych wniosków oraz zawartych umów/decyzji w ramach PROW 2007-2013 (narastająco w tys.).

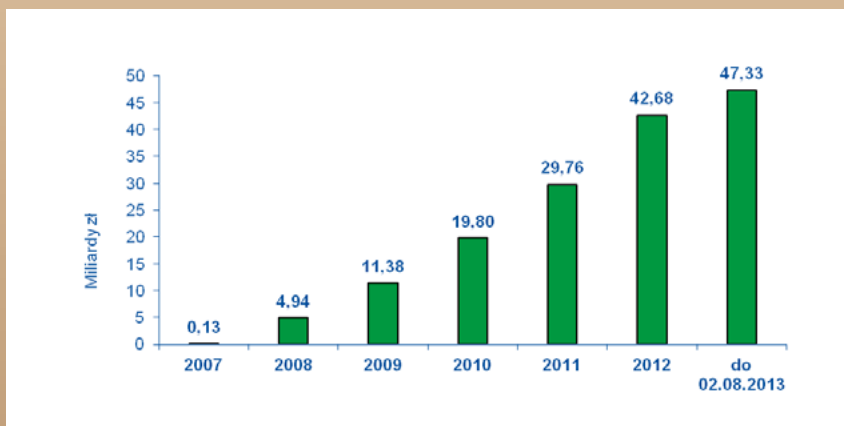
wykres 1.

Wykres 2. przedstawia realizację płatności w kolejnych latach wdrażania PROW 2007-2013 według stanu na 2 sierpnia 2013 r.

Zrealizowane płatności osiągnęły już ponad 47,3 mld zł. Stawia to Polskę

lizowane płatności, wg stanu na dzień 2 sierpnia 2013 r. przedstawiono na wykresie trzecim i czwartym. Największym zainteresowaniem beneficjentów cieszą się działania inwestycyjne w ramach I osi PROW 2007-2013. Można tu wymienić takie działania jak Modernizacja gospo-

Wykres 2. Płatności zrealizowane w kolejnych latach (narastająco).

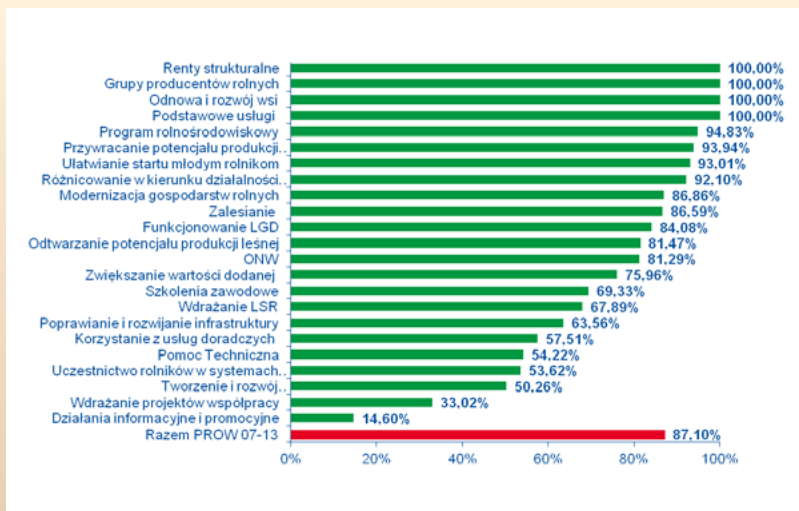

wśród krajów Unii Europejskiej, które najszybciej wdrażają Program.

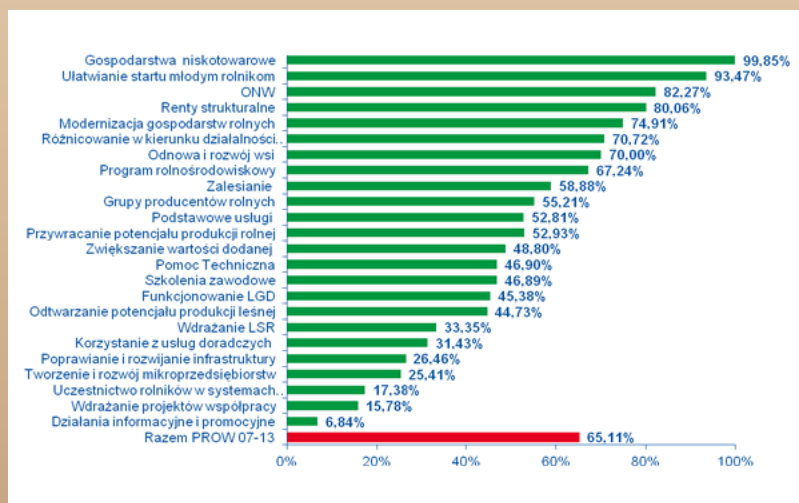
Procent wykorzystania alokacji ogółem na poziomie kontraktacji oraz zrea-

darstw rolnych. Według danych na dzień 2 sierpnia br. na działanie to złożono ponad 96 tys. wniosków, na kwotę ponad 14 mld zł. Wypłacono rolnikom już

Wykres 3. Procent wykorzystania alokacji ogółem na poziomie kontraktacji.

Wykres 4. Zrealizowane płatności - % wykorzystanie środków EFRROW, wg działań.

* Wyższy procent wykorzystania alokacji na środkach wypłaconych w ramach działania „Ułatwianie startu młodym rolnikom” niż procent wykorzystania alokacji na środkach zakontraktowanych, wynika z faktu, iż: procent środków zakontraktowanych obliczany jest na podstawie wydanych decyzji/ zawartych umów. W przypadku: uchylecia decyzji/ rozwiązania umowy, zmiany decyzji/ aneksowania umowy, automatycznie wysokość zakontraktowanych środków ulega zmniejszeniu. Jednocześnie procent środków wypłaconych obliczany jest na podstawie kwot zapotrzebowanych przez ARiMR do wypłacenia i nie uwzględnia środków w ramach decyzji/ umów rozwiązanych, a które mogą być windykowane lub zostały windykowane.

ponad 7 mld zł. Aby sfinansować jak największą ilość projektów, poprawiających konkurencyjność naszych gospodarstw, budżet tego działania kilkakrotnie był zwiększany. Równie dużym zainteresowaniem cieszy się działanie Ułatwianie startu młodym rolnikom. Osoby podejmujące po raz pierwszy prowadzenie gospodarstwa mogą otrzymać na start 75 tys. zł. Premia została zwiększona z 50 tys. zł, tak aby umożliwić młodym rolnikom przeprowadzenie niezbędnych inwestycji pozwalających na zmodernizowanie przejmowanych gospodarstw. Na dzień 2 sierpnia br ponad 29 tys. młodych rolników złożyło wnioski w ramach tego działania. Zrealizowane płatności wynoszą prawie 1,6 mld zł.

W ramach tej samej osi wdrażane jest działanie Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych. Działanie to zostało wprowadzone w roku 2010 w celu zapewnienia dodatkowej pomocy dla gospodarstw rolnych, które poniosły straty w wyniku powodzi. Łącznie złożono już prawie 7 tys. wniosków, które wyczerpują dużą część kwoty 100 mln Euro, przeznaczonej na finansowanie tego działania. Wypłacono już prawie 223 mln zł.

W ramach osi I wspierane jest również tworzenie grup producentów rolnych. Obecnie ponad 1058 grup korzysta ze środków Programu. Wypłacono wsparcie wynosi ponad 420 mln zł. Dodatkowym instrumentem, wspierającym pośrednio rolników, jest działanie Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa. Działanie realizowane jest poprzez dwa schematy: schemat I – Scalanie gruntów, schemat II - Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi. W ramach schematu I, istnieje możliwość m.in.: poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych poprzez wykonanie prac scaleniowych, wytyczenie i urządzenie funkcjonalnej sieci dróg dojazdowych do gruntów rolnych i leśnych oraz dojazdów do zabudowań

gospodarczych. W ramach schematu II istnieje możliwość, m.in. poprawy jakości gleb poprzez regulację stosunków wodnych, zwiększenie retencji wodnej, poprawę ochrony użytków rolnych przed powodzią. Łącznie złożono na to działanie 707 wniosków. Wydano 538 decyzji przyjmujących złożone wnioski do realizacji. Zrealizowane płatności wynoszą prawie 712 mln zł.

W osi II realizowane są przede wszystkim działania związane z płatnościami dla gospodarstw, które mają niekorzystne warunki do gospodarowania oraz dla tych, które realizują programy rolnośrodowiskowe oraz zalesienia gruntów rolnych i gruntów innych niż rolne. Łącznie w ramach tej osi złożono ponad 5,9 mln wniosków. Zrealizowane płatności wynoszą już prawie 15,5 mld zł.

Bardzo duże zainteresowanie beneficjenci wykazują również działaniami osi III w ramach, której realizowane są, takie działania jak: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej oraz Odnowa i rozwój wsi. Poprzez dwa pierwsze działania mieszkańcy małych miejscowości wiejskich mogą ubiegać się o refundacje kosztów poniesionych na realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem lub rozwijaniem drobnej przedsiębiorczości i tworzeniem nowych miejsc pracy. Poprzez działanie Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej rolnicy i osoby zamieszkujące wraz z nimi w gospodarstwie mogą się starać o refundacje środków poniesionych na projekty inwestycyjne, których celem jest uzyskiwanie pozarolniczych dochodów w gospodarstwie. Refundacja ta może wynieść od 50 do 80% kosztów poniesionych w ramach realizacji projektów. Podwyższony poziom dofinansowania w ramach tego działania został wprowadzony w roku 2010 i dotyczy gospodarstw w których wystąpiły straty wynikające z wystąpienia różnych zdarzeń losowych. Łącznie złożono już prawie 29 tys. wniosków, z czego zawarto umowy

z ponad 15 tys. beneficjentów, na kwotę przekraczająca 92 % dostępnych środków. Wyplacono beneficjentom ponad 1 mld zł. Natomiast w działaniu Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, osoby podejmujące lub rozwijające działalność gospodarczą w małych miejscowościach wiejskich złożyły w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa już ponad 45 tys. wniosków, z czego zawarto umowy z ponad 11,7 tys. beneficjentów. Zrealizowane płatności wyniosły prawie 1,1 mld zł.

W ramach osi III wdrażane są też dwa działania wspierające samorządy wiejskie w modernizowaniu infrastruktury i przetrzeźni publicznej małych miejscowości położonych na obszarach wiejskich. Budżet działania Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej zwiększono o około 65 mln euro, tym samym samorządy gminne mają do wykorzystania większe środki na tak niezbędne inwestycje jak budowa lub modernizacja infrastruktury wodnokanalizacyjnej, gospodarka odpadami komunalnymi, czy też z zakresu pozyskiwania energii odnawialnej na potrzeby społeczności gmin wiejskich. Ponadto, wprowadzono też zmianę, która pozwoliła gminom na budowę i modernizację infrastruktury małych targowisk wiejskich, co przyczynia się do poprawy warunków sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych. Do chwili obecnej gminy złożyły już prawie 4,9 tys. wniosków, z czego zawarto umowy z prawie 3,7 tys. beneficjentów, co wyczerpało w 100% limit dostępnych w ramach tego działania środków. Zrealizowane płatności wyniosły już ponad 4 mld zł.

Poprzez działanie Odnowa i rozwój wsi wspierane są między innymi projekty dotyczące budowy boisk szkolnych, świetlic, modernizacji i remontów budynków użyteczności publicznej, renowacji zabytkowych budowli oraz porządkowanie przestrzeni publicznej w małych miejscowościach wiejskich. Łącznie beneficjenci złożyli już prawie 8,5 tys. wniosków na kwotę prawie 4,8 mld zł. Zawarte umowy wyczerpują

budżet tego działania w 100%. Zrealizowane płatności wyniosły już ponad 1,9 mld zł.

W ramach Osii IV Leader funkcjonuje 336 Lokalnych Grup Działania, które realizują małe projekty aktywizujące mieszkańców obszarów wiejskich oraz projekty z zakresu osii III dotyczące tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju przedsiębiorczości, czy też odnowy wsi. Łącznie w ramach LGD zawarto ponad 24,7 tys. umów na kwotę ponad 2,3 mld zł. Zrealizowane płatności wyniosły już ponad 1,3 mld zł.

Uprzejmie informujemy, że informacje dotyczące realizacji PROW 2007-2013, zamieszczane są na stronie internetowej Ministerstwa www.minrol.gov.pl, w zakładce monitoring i sprawozdawczość PROW 2007-2013.

(MRiRW DROW)

Rezultaty Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa

„Prawie w całości zrealizowaliśmy nasze najważniejsze priorytety” – poinformował minister rolnictwa i rozwoju wsi Stanisław Kalemba na konferencji prasowej zorganizowanej po dwudniowych obradach Rady Ministrów UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, które odbywały się w dniach 25-26 czerwca w Luksemburgu.

„Przed wszystkim utrzymany został

uproszczony system płatności SAPS, do 2020 roku. Po drugie – rolnicy i przedsiębiorcy z województwa mazowieckiego będą traktowani tak samo jak pozostali rolnicy i przedsiębiorcy z pozostałych rejonów kraju pomimo, że dochód w tym województwie przekracza 75 % średniego unijnego dochodu. Po trzecie – płatności związane z produkcją zostały zwiększone z 12 do 15%, w tym 2% w odniesieniu do upraw roślin motylkowych poprawiających strukturę gleby” – podkreślił szef resortu rolnictwa.

Minister przedstawił także pozostałe wyniki posiedzenia.

„Podjęte decyzje oznaczają bardziej sprawiedliwy sposób podziału środków pomiędzy kraje członkowskie, regiony

czy też rolników” – powiedział minister Stanisław Kalemba i dodał, że – „jedną z najważniejszych dla nas spraw jest utrzymanie systemu SAPS, gdyż w Polsce jest 1 360 tys. rolników otrzymujących płatności bezpośrednie tytu, co w dziewięciu dużych krajach UE”.

Szef resortu rolnictwa poinformował również o tym, że nie udało się w pełni zrealizować niektórych innych naszych postulatów, np.: w sprawie rynku tytoniu, czy chmielu, ale te sprawy zostały zapisane w złożonej przez Polskę deklaracji i będą przedmiotem dalszego poszukiwania rozwiązań.

(MRiRW BP)

Posiedzenie Kierownictwa w sprawie WPR

Kompromis w zakresie Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2014-2020, Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, stan realizacji PROW 2007-2013 oraz dostosowanie prawa krajowego do przepisów unijnych to główne tematy omawiane podczas posiedzenia Kierownictwa resortu w dniu 31 lipca br. W spotkaniu oprócz członków Kierownictwa uczestniczyli także szefowie podległych Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi agencji, inspekcji i jednostek naukowo-badawczych oraz dyrektorzy departamentów i biur.

„Osiągnięty w Luksemburgu kompromis w sprawie wieloletnich Ram Finansowych Unii Europejskiej na lata 2014-2020 daje realne szanse na kontynuację rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w Polsce. Będziemy na piątym miejscu pośród 28. państw, jeżeli chodzi o budżet na Wspólną Politykę Rolną”

– podkreślił minister Stanisław Kalemba i dodał, że Polska pozostała największym w Unii beneficjentem II filaru WPR wspierającego rozwój obszarów wiejskich. Minister podziękował wszystkim, którzy zaangażowani byli w proces negocjacyjny i wspierali działania polskiego ministra rolnictwa.

Na spotkaniu omówiony został również Projekt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który obejmie wsparciem wszystkie rodzaje gospodarstw. Nowe możliwości rozwoju przewidziane są dla małych gospodarstw rolnych. Zaplanowane także zostały premie dla młodych rolników i pomoc w modernizacji gospodarstw.

„Przewidujemy dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych w tym drogi lokalne, odnowę i rewitalizację wsi” – powiedział minister podkreślając, że Projekt Programu jest obecnie szeroko

konsultowany i zachęcił wszystkich do przekazywania własnych uwag i propozycji. Zapewnił także, że nie ma żadnych zagrożeń w zakresie wykorzystania środków PROW 2007-2013.

Szef resortu poinformował o pracach prowadzonych w celu zabezpieczenia nabywania gruntów przez naszych rolników po 2016 r. Prosił wszystkich o mobilizację w zakresie przygotowywania aktów prawnych i dostosowania do unijnych przepisów.

Wszyscy uczestnicy posiedzenia przedstawili informacje o najważniejszych realizowanych obecnie pracach. Minister prosił o intensyfikację prac w celu stwarzania możliwości rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

(MRiRW – BP)

Komunikat o rozpoczęciu II etapu konsultacji PROW na lata 2014-2020

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi rozpoczyna kolejny II etap konsultacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014 – 2020).

Na przełomie czerwca i lipca bieżącego roku zakończyły się konsultacje Wstępnego zarysu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W procesie konsultacji uczestniczyli m.in. następujący partnerzy:

- organy lokalne, organy regionalne i inne władze publiczne;
- partnerzy gospodarczy i społeczni;
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie w tym partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości i niedyskryminacji.

Przedłożona do konsultacji I wersja projektu PROW 2014-2020 stanowi rozwinięcie Wstępnego Zarysu Progra-

mu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

W dokumencie:

- poszerzono część diagnostyczno-strategiczną, w szczególności w zakresie uzupełnienia analizy SWOT;
- uszczegółowiono i doprecyzowano opisy poszczególnych działań Programu;
- przedstawiono wstępną, ogólną propozycję dotyczącą organizacji systemu instytucjonalnego wdrażania Programu.

Podstawowym narzędziem procesu konsultacji społecznych PROW 2014-2020 jest utworzony przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi specjalny organ opiniodawczo-doradczy, tj. Zespół wspierający prace nad przygotowaniem programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020. Przedstawiciele interesariuszy, uczestniczący w pracach Zespołu zgłosili propozycje i komentarze do prezentowanych dokumentów. Równo-

legle z pracami Zespołu prowadzone były konsultacje online. Odbyło się też wiele spotkań i konferencji prezentujących założenia nowego programu, podczas których interesariusze zgłaszali swoje postulaty i komentarze. Zebrane w ramach konsultacji uwagi, w tym zgłoszenia pisemne, zostały przeanalizowane i wykorzystane w pracach nad, przekazywaną do dalszych konsultacji, I wersją projektu PROW 2014-2020.

Projekt PROW 2014-2020 został zamieszczony na stronach internetowych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl oraz Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich www.ksow.gov.pl.

Ministerstwo zaprasza do przekazywania, w trakcie trwających konsultacji, uwag, komentarzy i propozycji do I wersji projektu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Konsultację tego projektu przewidziano do dnia 15 września 2013r. na adres: konsultacjePROW@minrol.gov.pl.

(MRiRW BP)

Konsultacje publiczne KE nt. znaczenia rodzinnych gospodarstw rolnych

Komisja Europejska 2 sierpnia 2013 roku uruchomiła konsultacje publiczne na temat „Znaczenia rodzinnych gospodarstw rolnych, najważniejszych wyzwań i priorytetów w przyszłości”. Potrwać one do 11 października 2013r.

Zachęcamy do udziału w konsultacjach wszystkich zainteresowanych – osoby indywidualne, a także organizacje związkowe, branżowe organizacje pozarządowe, Ośrodki Doradztwa Rolniczego, instytuty badawcze i uczelnie wyższe. Aby wziąć udział w konsultacjach

należy wypełnić kwestionariusz dostępny na stronie internetowej KE Dyrekcji Generalnej ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi http://ec.europa.eu/agriculture/consultations/family-farming/2013_pl.htm.

Opinie nadesłane w ramach konsultacji zostaną wykorzystane przez KE podczas konferencji „Rolnictwo rodzinne – dialog na rzecz zrównoważonego i stabilnego rolnictwa w Europie i na świecie”, która zaplanowana została na 29 listopada 2013 r. Jej tematem będzie znaczenie rolnictwa rodzinnego, wyzwa-

nia i problemy oraz priorytety, jakimi trzeba się będzie kierować w przyszłości. Konferencja jest organizowana w związku z ogłoszeniem przez ONZ roku 2014 Międzynarodowym Rokiem Rolnictwa Rodzinnego.

(SC KSOW)

„Doradztwo”

Doradztwo stanowi bardzo ważny instrument we wdrażaniu WPR oraz rozwoju obszarów wiejskich. Specyficzna sytuacja w rolnictwie w Polsce – ogromne rozdrobnienie struktury obszarowej gospodarstw i ich słaba siła ekonomiczna, a także niskie wykształcenie rolników wymagają wsparcia ze strony doradztwa. Usługi doradcze dla gospodarstw rolnych umożliwiają rolnikom i posiadaczom lasów na obszarach wiejskich bardziej zrównoważone zarządzanie i poprawę ogólnej efektywności ich gospodarstw. Dlatego też należy zachęcać zarówno do tworzenia tych usług, jak i do korzystania z nich przez rolników i grupy producentów rolnych.

Wsparcie doradcze udzielane w ramach tego działania będzie miało na celu poprawę efektywności gospodarczej

i środowiskowej gospodarstw rolnych, a także zwiększenie przyjazności tych gospodarstw dla klimatu oraz ich odporności na zmiany klimatu.

Zgodnie z projektem PROW 2014-2020 beneficjentem wsparcia w ramach działania „Doradztwo” będzie dostawca usług doradczych, natomiast bezpośrednim korzystającym z usługi doradczej – rolnik lub grupy producentów rolnych. Korzystanie ze wsparcia doradczego świadczonego w ramach tego działania będzie dla rolników lub grup producentów rolnych nieodpłatne.

W ramach tego działania rolnicy lub grupy producentów rolnych objęci będą kompleksową pomocą doradczą, której zakres powinien być powiązany z co najmniej jednym unijnym priorytetem rozwoju obszarów wiejskich i obejmować

powinien co najmniej jeden spośród następujących obszarów: technologia produkcji roślinnej i zwierzęcej, środowisko, klimat, organizacja, zarządzanie, różnorodność biologiczna, ochrona środowiska, choroby zwierząt i roślin, zrównoważony rozwój działalności gospodarczej małych gospodarstw, zasady bezpieczeństwa pracy.

Usługi doradcze dla rolników lub grup producentów rolnych będą mogły obejmować również inne zagadnienia związane z ekonomicznymi, rolniczymi i środowiskowymi wynikami gospodarstwa rolnego (np. opracowanie biznesplanu, rentowność ekonomiczną, zarządzanie ryzykiem, strategię adaptacji do zmian klimatu i łagodzenia ich skutków, techniki produkcyjne).

„Transfer wiedzy i innowacji”

Rozwój i specjalizacja rolnictwa wymagają odpowiedniego poziomu szkolenia technicznego i gospodarczego, a także większej zdolności do korzystania z wiedzy i informacji oraz ich wymiany, w tym poprzez rozpowszechnianie najlepszych produkcyjnych praktyk rolnych.

W warunkach polskich, z uwagi na generalnie niski poziom wykształcenia ludności na obszarach wiejskich, pomoc szkoleniowa ma szczególnie istotne znaczenie dla rozwoju sektorów rolnictwa i leśnictwa. W odpowiedzi na to, w ramach tego działania będzie udzielane wsparcie w celu zapewnienia ludności związanej z rolnictwem możliwości poprawy poziomu wiedzy oraz wszechstronnego doskonalenia zawodowego, obejmującego zarówno kwestie organizacji produkcji rolniczej i leśnej, wykorzystywania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rolnictwa i leśnictwa oraz w zakresie szeroko pojętego środowiska.

Wiedza i zdobyte informacje przyczynić się mogą do zwiększenia konkurencyjności gospodarstw rolnych

i leśnych oraz poprawy efektywności gospodarowania zasobami i efektywności środowiskowej.

Beneficjentem wsparcia w ramach działania „Transfer wiedzy i innowacji” będzie dostawca szkoleń lub innych usług transferu wiedzy, natomiast ostatecznym odbiorcą działania transferu wiedzy będą osoby działające w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, osoby gospodarujące gruntami i MŚP prowadzące działalność na obszarach wiejskich. Udział tych osób w różnego rodzaju formach transferu wiedzy odbywać się będzie na zasadzie dobrowolności, a korzystanie z oferowanych form transferu wiedzy nie będzie wymagać ponoszenia kosztów przez te osoby.

Prowadzący gospodarstwa będą mogli korzystać z oferty działań Transferu, ujętych w następujących zakresach:

1) inwestycje w projekty demonstracyjne poszerzające bazę wiedzy i najlepszych praktyk innowacji, w tym rozwiązań innowacyjnych, w zakresie produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-

-spożywczego;

2) działania upowszechniające innowacyjne rozwiązania dotyczące produkcji rolnej lub leśnej lub przetwórstwa rolno-spożywczego;

3) działania szkoleniowe ukierunkowane na rozwój wiedzy i umiejętności zawodowych przez rolników lub posiadaczy lasów, uczniów szkół rolniczych i leśnych, doradców rolnych i nauczycieli szkół rolniczych lub leśnych. Działania szkoleniowe dotyczyć będą zagadnień związanych, m.in. z zarządzaniem, technologią i organizacją produkcji w gospodarstwie, bezpieczeństwem pracy, marketingiem, ochroną środowiska, ICT oraz skróceniem łańcucha żywnościowego.

(MRiRW DROW)

Informacja dotycząca naborów wniosków w ramach działań 132, 133 i 142 PROW 2007-2013

W ramach działań: 132 „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” oraz 142 „Grupy producentów rolnych”, Oddziały Regionalne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyjmują wnioski o przyznanie pomocy w trybie ciągłym.

Należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MRiRW zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, podpisane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 8 lipca 2013 r., które zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw 2013 r. w dniu 9 sierpnia br. pod pozycją 909, wprowadza

datę zamknięcia naboru wniosków o przyznanie pomocy w ramach tego działania, która została określona na dzień 31 grudnia 2014 r. Data ta jest ostatecznym terminem, w jakim producent będzie mógł złożyć pierwszy wniosek o przyznanie pomocy w ramach działania do dyrektora OR ARiMR Termin ten został wskazany w związku z kończącym się okresem programowania 2007-2013 i wykorzystaniem limitu środków dostępnych w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” PROW 2007-2013.

W ramach działania „Grupy producentów rolnych” beneficjenci mają możliwość składania wniosków o przyznanie pomocy najpóźniej do dnia 30 czerwca 2014 r. Termin ten może zostać skrócony w zależności od wykorzystania środków

finansowych w ramach tego działania PROW 2007-2013.

Trwa także ciągły nabór wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne”. Działanie to skierowane jest do grup producentów w celu promowania produktów o wysokiej jakości, wytwarzanych w ramach wpisanych do PROW 2007-2013 systemów jakości żywności. Działanie to wdrażane jest przez Agencję Rynku Rolnego, a działania promocyjne mogą być realizowane aż do dnia 30 czerwca 2015 r.”

(MRiRW DROW)

Dobre praktyki - przykłady zrealizowanych projektów

1. W ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w województwie warmińsko-mazurskim, gmina Kętrzyn, został zrealizowany projekt inwestycyjny przez rolniczkę mający na celu uzyskanie dodatkowego źródła dochodu poprzez budowę punktu sprzedaży i rozpoczęcie

sprzedaży detalicznej i hurtowej sprzętu pszczelarskiego.

Wartość całkowita projektu wyniosła 403 440 zł. Wysokość dofinansowania w ramach wyniosła 100 000 zł. w tym EFRROW 100 000 zł.

Beneficjentka działania, prowadząca wielopokoleniowe gospodarstwo rodzinne, poszukując dodatkowego źródła dochodu, postanowiła podjąć pozarolniczą działalność. W związku z tym, że na terenie województwa warmińsko-mazurskiego działa wiele gospodarstw trudniących się działalnością pszczelarską, beneficjentka otworzyła hurtownię sprzętu pszczelarskiego. W ramach operacji zrealizowała inwestycję polegającą na budowie budynku usługowo - gospodarczego wraz z instalacjami, w którym zlokalizowa-

wano hurtownię sprzętu pszczelarskiego. Hurtownia zaopatruje koła pszczelarzy, sklepy oraz osoby indywidualne z całego regionu. Dodatkowo w hurtowni można również zakupić certyfikowane, wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych, prowadzoną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, miody z Gospodarstwa Pasiecznego Bartnik Mazurski.

2. W ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, w województwie świętokrzyskim, gmina Samborzec został zrealizowany projekt inwestycyjny służący przywróceniu zdolności produkcyjnej gospodarstwa zniszczonego w wyniku powodzi.

Projekt polegał na przywróceniu funkcji użytkowych budynku gospodarczego poprzez zakup i zamontowanie drzwi, przywróceniu produktywności w zakresie produkcji roślinnej poprzez

zakup nowych maszyn i urządzeń do produkcji rolnej oraz przywróceniu produktywności maceczników podkładek wegetatywnych poprzez zakup podkładek macecznych.

Wartość całkowita projektu wyniosła 160 831,76 zł. Wysokość dofinansowania w ramach EFRROW wyniosła 88 500,60 zł. Całkowita wysokość wypłaconego dofinansowania wyniosła natomiast 118 000,80 zł.

Beneficjent posiada gospodarstwo rolne o powierzchni 19,78 ha, które specjalizuje się w produkcji sadowniczej i szkółkarskiej. W maju i w czerwcu 2010 roku gospodarstwo Beneficjenta zostało dotknięte klęską powodzi. Uszkodzeniu

uległy budynek gospodarczy, uprawy rolnicze, maceczniki podkładek wegetatywnych, szkółka drzewek i krzewów owocowych oraz sad na powierzchni ponad 14 ha.

Beneficjent zrealizował projekt w dwóch etapach. W ramach uzyskanej rekompensaty za poniesione straty, w wyniku powodzi, beneficjent zakupił w pierwszym etapie: opryskiwacz sadowniczy, opryskiwacz polowy, wózek sadowniczy, pilarkę, podkładki do nasadzeń macecznych jabłoni oraz zamontował 2 szt. drzwi do budynku gospodarczego. W następnym etapie zakupił kolejny wózek sadowniczy, kosiarkę do trawy, bronę aktywną i sadowniczy wymiatacz do gałęzi.

Uzyskane dofinansowanie w znaczący sposób przyczyniło się do przywrócenia produktywności gospodarstwa. Zakupione maszyny sadownicze umożliwiły Beneficjentowi kontynuowanie i usprawnienie prowadzonej wcześniej działalności rolniczej, a zwłaszcza sadowniczey i szkółkarskiej. Ponadto, została przywrócona funkcjonalność budynku gospodarczego zniszczonego w wyniku powodzi oraz odtworzona plantacja wieloletnia.

W wyniku otrzymanej pomocy Beneficjent mógł przywrócić produktywność swojego gospodarstwa do stanu sprzed wystąpienia klęski. Zrealizowany zakres rzeczowy przyczynił się do rozwoju gospodarstwa i poprawy jego konkurencyjności na rynku lokalnym.

Informacja o stanie realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 wg stanu na dzień 31 lipca 2013 r.

Kod działania	Nazwa działania	Limit środków dla działania na lata 2007-2013 Ogółem (EUR)	Złożone wnioski		Zawarte umowy / wydane decyzje (czynne)		Zrealizowane płatności			wykorzystanie limitu środków EFFROW
			liczba	Kwota umów / decyzji (zł)	liczba umów / decyzji	Kwota umów / decyzji (zł)	liczba płatności	liczba różnych beneficjentów	wyplacona kwota (zł)	
oś 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego		7 619 330 333	257 149	32 385 427 433,84	183 050	16 013 145 580,39	5 118 260	317 563	21 945 235 821,24	70,44%
111	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie	30 000 000	397	371 362 093,38	87	87 590 346,73	210	35	62 619 310,41	46,89%
112	Ułatwienie startu młodym rolnikom	420 000 000	29 239	2 001 575 000,00	23 159	1 595 075 000,00	23 156	23 155	1 594 900 000,00	93,72%
113	Renty strukturalne	2 389 600 000	28 535		19 945		4 521 689	73 319	7 728 315 710,56	80,12%
114	Korzystanie z usług doradczych	78 000 000	62 657	240 944 520,00	50 811	188 788 840,00	35 172	31 453	101 901 398,02	31,32%
121	Modernizacja gospodarstw rolnych	2 274 199 222	96 259	14 000 203 060,87	58 517	8 241 800 968,46	68 569	44 990	7 059 719 021,58	74,88%
123	Zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej	932 000 000	3 518	10 650 809 979,22	1 499	2 968 019 496,56	1 705	929	1 890 228 449,25	49,09%
125	Poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa	637 531 111	736	3 493 839 273,42	536	1 702 390 359,27	633	65	711 403 978,57	26,44%
126	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych	100 000 000	6 954	639 442 673,27	4 564	395 543 652,10	3 282	2 969	221 735 285,52	52,65%
132	Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności	30 000 000	27 694		22 867	67 911 924,92	28 417	14 292	21 726 509,92	17,40%
133	Działania informacyjne i promocyjne	10 000 000	63	987 250 833,68	18	6 163 367,97	22	8	2 844 290,22	6,84%
141	Wspieranie gospodarstw niskotowarowych - zobowiązania z lat 2004-2006	535 500 000					432 893	152 929	2 130 132 785,54	99,89%
142	Grupy producentów rolnych?	182 500 000	1 097		1 047	759 861 624,38	2 512	923	419 709 081,65	55,16%
oś 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich		5 188 112 631	5 924 817	9 680 733 383,33	4 993 648	16 664 621 109,73	5 635 287	925 163	15 460 034 487,23	73,44%
211/212	Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania	2 448 750 000	5 185 604		4 397 635	8 114 403 726,46	4 574 438	870 607	8 136 452 946,29	82,42%
214	Program rolnośrodowiskowy (płatności rolnośrodowiskowe)	2 314 861 111	718 763	8 263 362 952,29	582 618	7 841 439 497,84	984 324	150 541	6 391 562 078,13	67,45%
221/223	Zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolnie	294 501 520	19 901	378 591 380,12	13 094	260 521 403,43	76 278	15 130	689 308 825,81	58,55%
226	Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych	130 000 000	549	1 038 779 050,92	301	448 256 482,00	247	147	242 710 637,00	44,67%
oś 3 Jakość życia na obszarach wiejskich		3 568 530 031	87 788	29 420 071 330,53	36 616	13 305 257 923,98	29 319	21 423	8 037 234 409,55	49,41%
311	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	345 580 000	28 999	2 623 814 692,97	15 045	1 326 799 787,08	12 740	11 522	1 011 386 908,55	70,62%
312	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1 023 583 600	45 450	8 951 312 846,78	11 738	2 165 280 834,96	8 055	6 569	1 078 828 734,93	25,33%
321	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	1 609 786 431	4 873	13 047 933 185,26	3 691	7 211 175 402,00	3 048	1 804	4 018 957 062,40	52,63%
313/322/323	Odnowa i rozwój wsi	589 580 000	8 466	4 665 242 325,26	6 142	2 602 001 899,94	5 476	3 073	1 928 061 703,67	69,93%
oś 4 LEADER		787 500 000	56 578	4 665 242 325,26	24 675	2 324 649 449,70	20 681	8 065	1 318 040 165,25	35,14%
413	Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju	620 500 000	54 946	4 049 802 406,87	23 372	1 764 085 985,86	15 896	7 728	1 017 968 756,74	33,15%
421	Wdrażanie projektów współpracy	15 000 000	462	39 497 043,66	306	20 898 252,46	411	198	10 292 207,05	15,54%
431	Funkcjonowanie lokalnej grupy działania	152 000 000	1 170	575 942 874,73	997	539 665 211,38	4 374	337	289 779 201,46	45,20%
	Pomoc Techniczna	266 600 000	2 377	72 278 397,52	2 131	607 310 829,68	1 916	22	519 316 495,02	46,80%
	RAZEM!	17 430 072 995	6 328 709	76 873 752 870,49	5 240 120	48 914 984 893,48	10 805 463	1 093 345	47 279 861 378,29	65,14%

1. Zaznaczone pola nie są wypełniane ze względu na specyfikę działań

2. Szacowana wartość decyzji przyznających pomoc w działaniu Grupy producentów rolnych jest niższa od zrealizowanych płatności z uwagi na to, że decyzja o przyznaniu pomocy jest wydawana tylko w pierwszym roku składania wniosków, zaś w następnych latach są wydawane decyzje o przyznaniu płatności.

3. Kwota podana w pozycji limit środków RAZEM odnosi się do wszystkich działań wdrażanych w ramach PROW 2007-2013

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa

Informacja tel.: +48 22 623 10 00

Fax: +48 22 623 27 50, 623 27 51

kancelaria@minrol.gov.pl

www.minrol.gov.pl

Redakcja:
Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

email Andrzej.Sobieszek@minrol.gov.pl
tel. 48 22 623 17 62

Zdjęcia pochodzą z archiwum BP MRiRW oraz autorów informacji.